

EL LLENGUATGE

29.12.77

En tot cas

El sentit que tenia en la llengua antiga la locució en tot cas era el de «sense excusa», passi el que passi». Es el que recull el Diccionari Alcover-Moll amb citacions d'autors medievals. El Diccionari Fabra no la recull. Segons aquell sentit, en tot cas hauria d'usar-se sempre amb un cert valor imperatiu o, dit més àmpliament, en oracions en què s'indiqués intenció categòrica, cosa que si no exclouria, reduiria el seu ús en accions presents i, especialment, passades.

Però la llengua moderna ha forçat aquest ús restringit de la locució en tot cas, i li ha donat el sentit de «sigui com vulgui», és a dir, «tant si té lloc com no la circumstància o condició a que s'acaba de fer referència». «Em sembla veure un niu. En tot cas, si és un niu, fa temps que els ocells s'han desniat». Bosch de la Trinxeria. Dit potser més exactament, s'usa amb un valor de conjunció continuativa, establint, per tant, un lligam lògic amb una oració anterior. De fet, la relació que estableix entre l'oració en què intervé i l'anterior ofereix, en els nombrosos exemples que en podríem aduir, una àmplia i variada gamma de matisos, però el denominador comú consisteix a donar un valor més absolut i categòric a l'afirmació que introdueix respecte a l'afirmació formulada anteriorment. Aquest ús ha estat rebutjat per alguns tractadistes, emparant-se en el sentit que la dita locució tenia, exclusivament, en la llengua clàssica. Tanmateix, nosaltres creiem que caldria admetre'l sense reserva, car el considerem producte d'una evolució normal, d'una ampliació més que no pas d'una alteració de sentit. Seria difícil atribuir-lo a una influència del castellà, car el francès coneix un ús idèntic i, aleshores, més aviat hi veuríem un fenomen general, que ha tingut lloc paral·lelament en la nostra llengua i en les veïnes. Es, però, sobretot, recolzant-nos en l'adopció que n'han fet els nostres escriptors actuals, entre els quals no manquen alguns dels més bons coneixedors de la llengua i fins i tot dels nostres primers lingüistes, que advoquem per admetre en tot cas significant «sigui com vulgui». En podríem citar exemples de Joan Triadó, Francesc Vallverdú, Jordi Carbonell, Carles Riba; i, especialment, nombrosos de Joan Coromines (Lleures i converses d'un filòleg i Entre dos llenguatges). Diguem, encara, que al darrer número de «Serra d'Or» (desembre) n'hi ha, pel cap baix, deu exemples.

ALBERT JANE